

Utvecklingsplan El Sistema Gävle

Innehåll

Innehåll	1
Bakgrund.....	2
Syfte och mål	2
Statistik	3
Ekonomi och medarbetare	4
Utvecklingsområde <i>kvalitet och organisation</i>	7
Utvecklingsområde <i>implementera kultur i stadsdelarna</i>	8
Utvecklingsområde <i>samarbete med Gävle Symfoniorkester</i>	9
Utvecklingsområde <i>samarbete med skolorna</i>	10
Styrdokument.....	11

Bakgrund

El Sistema är en världsomspännande rörelse som med musiken som mål, medel och verktyg vill utjämna orättvisa livsvillkor. Det är en metod att lära barn att spela instrument, där social utveckling förenas med musikalisk och där konsertverksamhet och familjeträffar utgör navet. Visionen är att målgruppen ska ha goda möjligheter att delta och utvecklas genom El Sistema-verksamhetens orkestrar eller körer och musikundervisning av hög kvalitet.

El Sistema startades i Gävle 2015 och bedrivs av Kulturskolan som ett komplement till den ordinarie verksamheten på Kulturskolan. Samarbetspartners är skolorna i Sättras och Andersbergs rektorsområden, samt Gävle Symfoniorkester där de professionella musikerna fungerar som viktiga förebilder och mentorer för barnen. Även studieförbund har tidvis varit en samarbetspartner, samt lokal körverksamhet.

Se rapporten El Sistema Gävle 2015–2021 för utförlig beskrivning av hur verksamheten har växt fram i Gävle.

Syfte och mål

Syftet med utvecklingsplanen är att säkra långsiktighet för verksamheten El Sistema i Gävle – en kvalitativ verksamhet som står på egna ben och har kontinuerliga samarbeten med kollegor, mentorer, elever och vårdnadshavare såväl nationellt som internationellt.

Målet är att El Sistema Gävle ska vara permanent och utgå ifrån en stadigvarande budget, liksom i de flesta andra kommuner i Sverige där verksamheten är en naturlig del av kommunen sedan flera år tillbaka.

Utvecklingsplanen har upprättats med utgångspunkt i kommunala, regionala och nationella mål och styrdokument (se utdrag under rubrik Styrdokument).

Statistik

Undervisningen inom El Sistema i Gävle bedrivs som obligatorisk gruppundervisning på ordinarie skoltid samt på frivillig basis efter skoltid. Från starten i Sättra 2015 har antalet elever ökat kraftigt och sedan hösten 2019 omfattas även vissa årskurser i Andersberg. 2015 medverkade 240 barn. Läsåret 2022/23 beräknas totalt 709 barn delta i verksamheten.

Obligatorisk undervisning på skoltid läsåret 2022/23

Skola	Klasser	Antal barn
Sätträängen	6 förskoleklasser	ca 130 barn
Ulvsäter	6 klasser åk 1	ca 137 barn
	6 klasser åk 2	ca 136 barn
Ulvsäter särskola	8 särskoleklasser	43 barn
Lilla Sättra särskola	3 särskoleklasser	20 barn
Andersberg	2 förskoleklasser	ca 35 barn
	2 klasser åk 1	ca 35 barn
	3 klasser åk 2	ca 50 barn
<i>Totalt</i>	<i>34 klasser</i>	<i>ca 586 barn i obligatorisk verksamhet</i>

Frivillig musikverksamhet läsåret 2022/23

Barn i årskurs 3–8 i Sättra deltar i den frivilliga verksamheten. El Sistema Gävle omfattar dessutom "Dream Orchestra", en orkesterverksamhet med i första hand nyanlända och ensamkommande ungdomar i gymnasieåldern.

Skola	Antal barn/ungdomar
Ulvsäter	60 barn
Lilla Sättra	44 barn
Dream Orchestra, Kulturskolan	19 ungdomar
<i>Totalt</i>	<i>123 barn/ungdomar i frivillig verksamhet</i>

Skola	Antal frivilliga grupper
Ulvsäter	16 grupper
Lilla Sättra	11 grupper
Stora Sättra	1 grupp
<i>Totalt</i>	<i>28 grupper</i>

Skola	Antal orkestrar
Ulvsäter	4 orkestrar, varav 2 är drumline
Lilla Sättra	4 orkestrar, varav 1 är drumline
<i>Totalt</i>	<i>8 orkestrar</i>

I El Sistema ingår dessutom konsertverksamhet, ofta i samarbete med Gävle symfoniorkester, samt att organisera regelbundna familjeträffar i de båda stadsdelarna. Under läsåret 2022/23 planeras för 20 familjeträffar – tio i Sätra och tio i Andersberg.

Ekonomi och medarbetare

El Sistema-verksamheten med dagens omfattning är inte ekonomiskt permanent utan till stor del beroende av medel som beviljas årsvis.

Medarbetare och budget läsåret 2021/22

Verksamheten omfattade totalt 15 medarbetare – en processledare och pedagog med 100 % tjänst inom El Sistema samt 14 ytterligare kulturpedagoger med varierande sysselsättningsgrader.

Sysselsättningsgrad i %	Kostnad tkr
22,2	134
59,2	359
100	603
40,7	257
68,5	396
18	105
22,2	129
22,2	137
18,5	105
7,4	44
11,1	63
10	48
23,14	135
23,14	145
100	679

Totalt 530,78 % 3 339 tkr

Permanent budget	Tkr
Ramjustering kommunbidrag (permanent avsatta medel fr o m 2016)	1000
Årligt tillskott 2022	Tkr
Bostadssociala medel (sökts årligen, ej permanenta medel)	1500
Kulturrådet (sökts årligen, ej permanenta medel)	358
Kommunbidrag (från Kulturskolans ordinarie budget, ej permanenta medel)	481
<i>Totalt</i>	<i>3 339 tkr</i>

Verksamheten läsåret 2022/23 kommer i stort att planeras på liknande sätt som föregående läsår, med viss utökning i Andersberg (vilket finansieras av bidrag från Kulturrådet).

Medel från Kulturrådet som i dagsläget söks årligen används för att kunna finansiera mervärden/kulturprojekt kring El Sistema i stadsdelarna, till exempel att jobba med konsertverksamhet med gästartister. Bidrag från Kulturrådet används också till att bekosta den löpande verksamheten.

Ytterligare kostnader är ca 100 tkr/år för reinvesteringar i instrument inom El Sistema, medel som tas från Kulturskolans ordinarie investeringsbudget. Tillkommer utöver gör också kostnader för resor, parkering och övrigt material i samband med undervisningen.

Risker med en icke-permanent budget

Om bostadssociala medel, vilka skjuts till årligen, inte beviljades skulle detta medföra att en stor del av El Sistema-verksamheten i Gävle försvinner.

Totalt skulle nästan hälften (45 %) av verksamheten upphöra om bostadssociala medel upphör – kulturpedagoger för verksamheten skulle inte kunna anställas i samma utsträckning och drygt 300 av de barn som idag endast nås av kulturverksamhet genom El Sistema skulle exkluderas från kulturpedagogisk verksamhet.

Färre pedagoger i verksamheten skulle också påverka möjligheten att genomföra familjeträffar och konsertverksamheter.

Verksamheten skulle på liknande sätt påverkas om bidrag från Kulturrådet inte beviljades.

Utvecklingsmöjligheter

För merparten av åtgärderna som föreslås i utvecklingsplanen för El Sistema i Gävle är en permanentad budget av yttersta vikt för att säkerställa resurser för långsiktigt arbete och reell utveckling.

Genom att säkra de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten skulle strategisk planering och utveckling möjliggöras, till exempel genom tillsättande av ytterligare en processledare/pedagog och utveckling av nya samarbeten och filialer.

En permanentad budget skulle dessutom skapa arbetsro och trygghet hos såväl kulturpedagoger som skolor och andra samarbetspartners, inkluderat barn och

vårdnadshavare. Det skulle även betyda gynnsamma förutsättningar för mer konsertverksamhet i stadsdelarna i samverkan med Kulturskolans ordinarie verksamhet och med Konserthuset, liksom möjlighet till mer helgverksamhet och lovaktiviteter.

De flesta El Sistema-verksamheterna runt om i Sverige har idag en permanentad budget, däribland Södertälje, Örebro, Uppsala, Stockholm, Malmö med flera.

Utvecklingsområde *kvalitet och organisation*

Kulturskolan avser att se över förutsättningarna att anställa ytterligare processledare/pedagog i syfte att bidra till en långsiktig utveckling av verksamheten. Denna funktion ska tillsammans med befintlig processledare/pedagog utveckla det sociala och kulturpedagogiska uppdraget i båda stadsdelarna.

Undervisning inom El Sistema bedrivs till viss del på lov, helger och kvällar. Behoven av flexibel förläggning av arbetstiden är därför stor för verksamheten som inte alltid följer skolans läsår. Detta för att familjeträffarna, konsertverksamheten, läger samt den frivilliga musikundervisningen efter skoltid ska kunna genomföras på bästa sätt.

Styrkor viktiga att behålla

- Verksamheten leds av professionella och engagerade kulturpedagoger.
- Kulturpedagogerna arbetar både med El Sistema och med ordinarie spetsundervisning på Kulturskolan, vilket ger positiva synergieffekter.
- Verksamheten grundar sig på en tydlig idé som bygger på inkludering och en tro att den kan förändra små och stora världar.
- Det finns nationellt och internationellt nätverk inom El Sistema att dra nytta av.
- Verksamheten går i linje med Gävle kommuns mål och styrdokument, och knyter i synnerhet an till Sociala hållbarhetsprogrammet (se utdrag under rubrik Styrdokument).

Utvecklingsåtgärder

- Se över förutsättningarna att tillsätta ytterligare en processledare/pedagog.
- Tydliggöra visionen för El Sistema på Kulturskolan – det sociala och kulturpedagogiska uppdraget.
- Inför varje år ta fram tydliga verksamhetsplaner i linje med visionen för El Sistema, kända för samtliga arbetslag och medarbetare på Kulturskolan.
- Genomföra en översyn av personalens arbetstid och avtal, med målsättningen att utveckla El Sistema och Kulturskolans verksamheter mot utökad tillgänglighet på skollov och helger.

Utvecklingsområde *implementera kultur i stadsdelarna*

I mån av budget och i konkurrens med andra prioriteringar har Kulturskolan arbetat med resurssättning för att Kulturskolans andra verksamheter ska kunna dra nytta av El Sistema och vice versa. Detta har skett genom utveckling av annan verksamhet i samarbete med och/eller i anslutning till El Sistema. En utmaning är brist på lokaler.

Med El Sistema-verksamhet i stadsdelarna Sätra och Andersberg når Kulturskolan barn som annars kanske inte skulle anmäla sig till Kulturskolans individuella musikundervisning. El Sistema har visat sig vara ett viktigt verktyg för att sänka trösklarna till Kulturskolan. El Sistema i Gävle vill fortsätta utjämna ojämlika villkor med hjälp av kultur, genom att utveckla filialverksamheter i stadsdelarna. Målsättningen är att kunna erbjuda kulturpedagogisk verksamhet i miljöer där barn och unga befinner sig i vardagen. Behovet av lokaler för detta är centralt, både för att utveckla El Sistema och för att möjliggöra ytterligare synergieffekter med Kulturskolans ordinarie undervisning. Ju äldre eleverna blir, desto viktigare att det finns lokal som kan fungera som "häng", vilket i sin tur kan skapa synergier vad gäller kontakter med vårdnadshavare och stärka stadsdelarna.

Kulturfilialerna är tänkta att inrymma inte bara El Sistema utan även annan kulturverksamhet, ett pågående arbete sker just nu inom stadsdelslyftet Andersberg där målsättningen är att med El Sistema som grund skapa ett kulturcentrum för barn och unga. El Sistema är en viktig ingång eftersom det är där som många barn i områdena först kommer i kontakt med kultur och eget skapande. Genom familjeträffarna kommer man också i kontakt med barnens vårdnadshavare, vilket är vägen in i kulturlivet och till implementering av kultur i stadsdelarna.

Styrkor viktiga att behålla

- De välbesökta familjeträffarna med såväl socialt som musikaliskt fokus, ett viktigt forum där vårdnadshavare, barn, pedagoger och mentorer kan mötas.
- Smart resurssättning för synergieffekter mellan El Sistema och Kulturskolans ordinarie verksamhet.
- Dream Orchestra som en viktig väg in i kulturlivet och det sociala livet.

Utvecklingsåtgärder

- Definiera tydliga utvecklingsmål för långsiktig stadsdelsverksamhet med filialer i Sätra och Andersberg via till exempel stadsdelslyften.
- Utveckla samarbete med andra aktörer och verksamheter som finns i stadsdelarna.

Utvecklingsområde *samarbete med Gävle Symfoniorkester*

Barnen som deltar i El Sistema Gävle träffar professionella musiker från Gävle Symfoniorkester som fungerar som mentorer och förebilder. Musikerna besöker också familjetränfarna och ger konserter tillsammans med barnen, bland annat i konserthuset på nationaldagen. Barnen deltar i konserterna på frivillig basis med en mycket stor uppslutning – ca 80 barn deltog redan första året.

Samarbetet fungerar men behöver formaliseras för att utvecklas långsiktigt.

Styrkor viktiga att behålla

- Ett positivt befintligt samarbete att bygga vidare på.
- Konsertverksamhet där barnen får möjlighet att uppträda tillsammans med sina förebilder, och som fungerar som gemensamt mål att arbeta mot för såväl barn som pedagoger och mentorer.
- En god förankring i Gävle Symfoniorkesterns uppdrag som bland annat innebär att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse, bidra till att skapa positiva attityder till mångfald samt att aktivt bidra till ett kulturliv för, med och av barn och unga.

Utvecklingsåtgärder

- Tillsammans med Symfoniorkestern tydliggöra målbilder för samarbetet som betonar såväl det sociala som det musikaliska uppdraget.
- Skapa ett tydligt årshjul för återkommande aktiviteter som till exempel träffar mellan mentorer och elever, gemensamma konserter, besök i stadsdelarna osv.
- Definiera samarbetsparter inom både Kulturskolan och Symfoniorkestern i varje led för dialog och uppföljning.
- Undersöka möjligheten att knyta Symfoniorkesterns konstnärliga ledare till El Sistema-verksamheten, till exempel som konstnärlig konsult.
- Tillsammans med Symfoniorkestern hämta inspiration från andra samarbeten mellan orkestrar och El Sistema.

Utvecklingsområde *samarbete med skolorna*

El Sistema bedrivs som obligatorisk undervisning på skoltid i flera årskurser i stadsdelarna Sätra och Andersberg. Skolans pedagoger upplever positiva effekter av El Sistema som till exempel ökad språkutveckling hos barnen, en bra lärmiljö och tryggare grupper.

Verksamheten fungerar, men det har saknats resurser att utveckla samarbetet och jobba med en långsiktig, gemensam planering som skulle ge förutsättningar för mer stabilitet och relationsskapande. Kulturskolans erfarenheter visar att det är viktigt att vara en självklar del av stadsdelarnas vardag i syfte att bidra till såväl ökad målpuppfyllelse i skolan som en aktör för en meningsfull fritid. Det finns även önskemål om att El Sistema ska omfatta fler årskurser i stadsdelen Andersberg.

Styrkor viktiga att behålla

- Ett fungerande befintligt samarbete och goda relationer med skolans pedagoger att bygga vidare på.
- En god förankring i skolans läroplaner och i rektorsområdena.
- En unik överenskommelse mellan Kulturskolan och Grundskolan i Gävle om att elever i Gävle får delta i individuell musikundervisning under skoltid.

Utvecklingsåtgärder

- Genomföra kontinuerliga utvärderingar i dialog med skolorna, där El Sistema är en naturlig och viktig samarbetspartner för skolorna i stadsdelarna.
- Hitta form för utökad samplanering och fortbildning tillsammans med lärarna, med målet att fånga upp fokusområden barnen arbetar med i skolan och införliva i El Sistema-verksamheten, och därmed ytterligare säkerställa att El Sistema går i linje med skolans uppdrag.
- Utöka till att omfatta verksamhet på skoltid upp till och med årskurs 2 även i stadsdelen Andersberg. (För denna åtgärd beräknas kostnaden vara ca 120 tkr för läsåret 2022/23 och ca 240 tkr läsåret 2023/24.)
- Undersöka möjligheten för lärarstudent på Högskolan i Gävle att skriva uppsats om El Sistema i Gävle kopplat till forskning.

Styrdokument

Följande styrdokument stöder en permanentad El Sistema-verksamhet i Gävle:

Socialt hållbarhetsprogram för Gävle kommun

”Ett socialt hållbart Gävle har förmåga att hantera förändringar och fortsätta att utvecklas, samt erbjuda ett samhälle där människor har ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Det är ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.”

”Gävle kommunkoncerns verksamheter ska finnas i miljöer där barn och unga befinner sig och låta kunskaper om de livsvillkor som finns i området utgöra underlag för planering och innehåll.”

”Gävle kommun skapar förutsättningar för att alla människor, på lika villkor ska ha en aktiv och meningsfull fritid. I Gävle ska det vara lätt att kunna engagera sig och hitta eller skapa en plats för att kunna utveckla sina intressen tillsammans med andra och därigenom skapa möten mellan människor.”

”Gävle kommun ska utifrån ett hälsofrämjande synsätt tillhandahålla stödjande livsmiljöer och öka frisk- och skyddsfaktorerna för invånarna.”

”Gävle kommunkoncerns förståelse för barn och ungas villkor och behov ska öka i hela organisationen och barnets bästa ska beaktas vid beslut som både direkt och indirekt berör unga.”

Kulturpolitiskt program för Gävle kommun

”Kulturen bidrar till både bildning och förbättrade skolresultat för barn och unga [...].

Samtidigt ska det egna skapandet och kulturens egenvärde beaktas i alla delar som rör barn och ungas kulturupplevelse. Barn och ungas delaktighet inom kulturskapandet är också viktigt [...] för att ge utrymme för innovation och nya kulturyttringar. Gävle kommun vill tillgodose behovet av både kulturpedagogik, kreativitet och upplevelser. Utbudet av kultur för barn och unga ska präglas av hög kvalitet med variation, bredd och spets.”

”Kulturen ska vara en kraft, stark i sig själv, där den konstnärliga processen och upplevelsen står i fokus. [...] Det konstnärliga värdet är alltså ett mål i sig där [...] kulturbegreppet står på egna ben och inte bedöms eller mäts instrumentellt efter andra värden i samhället.”

”Att ha tillgång till kultur i dess olika former [...] ska vara en självklarhet för alla som bor och lever i Gävle kommun. Kulturen ska alltså vara tillgänglig oavsett ekonomiska förutsättningar, språk, funktionsvariationer och bakgrund.”

Skolans läroplaner

Förskolans läroplan: Lpfö18

”Förskolan är en social och kulturell mötesplats som ska främja barnens förståelse för värdet av mångfald.”

”Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska förskolan främja barnens utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar.”

”Barnen ska ges tid, rum och ro till eget skapande. De ska få möjlighet att utforska, reflektera kring och beskriva sin omvärld. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans.”

Grundskolans läroplan: Lgr22, Grundsärskolans läroplan: Lgrsär22, Specialskolans läroplan: Lspec22 och Sameskolans läroplan: Lsam22

”Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvars-kännande individer och medborgare. Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa.”

”Skapande och undersökande arbete samt lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet.”

”Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Även hälso- och livsstilsfrågor ska uppmärksammas.”

”Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika

kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.”

Kommunövergripande mål 2019–2022

”Alla kommunens verksamheter ska bidra till kunskap, lärande, bildning och utbildning så att kompetens- och kunskapsmålen uppnås. Alla barn, ungdomar [...] ska inspireras, motiveras och få det stöd de behöver. Arbetet ska börja redan i förskolan. Ett inkluderande synsätt och höga förväntningar ska ge möjligheter för alla.”

Kommunplan med årsbudget 2021 och utblick 2022–2024

Mål: ”Kraftigt förbättrade resultat i Gävles skolor”.

”Alla Gävles skolor ska vara framgångsrika och präglas av studiero, trygghet och fokus på kunskap. Vårt mål är att kraftigt öka andelen elever som tar gymnasieexamen. För att lyckas måste vi satsa på hela utbildningskedjan, från förskola till gymnasium. Likvärdig tillgång till förskoleverksamhet är viktig [...]. För att klara kunskapsmålen är det också viktigt att eleverna mår bra.”

Regional kulturplan Gävleborg 2019–2021 (förlängd till och med 2022)

”Eget skapande, kulturella och konstnärliga upplevelser och sinnesintryck väcker tankar och ställer frågor. Dessa erfarenheter ger barn och unga möjlighet att knyta samman känslor och kunskaper. [...] Konst och kultur är djupt kopplade till fantasi, förundran och lust och är grunden för den livslånga bildningen.”

De nationella kulturpolitiska målen

Kulturpolitiken ska bland annat ”främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor” och ”särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.”

Barnkonventionen

”Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas.” (Artikel 6)

”Barnet ska ha rätt till yttrandefrihet och till att söka, mottaga och sprida information och tankar av alla slag i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.” (Artikel 13)

”Barnet har rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och till att tillfullo delta i det kulturella och konstnärliga livet.” (Artikel 31)